

ENTREPRENEURSHIP, TRADE AND BUSINESS CULTURE: AN ECONOMIC SECURITY CONTEXT

**Фашевська О. М., к.е.н,
старший науковий співробітник**
*ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»
м. Київ, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-187-9-5>

ЗАХОДИ КРАЇН СВІТУ ЩОДО ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ПРОДОВЖЕННЯ ПАНДЕМІЇ

Продовження пандемії COVID-19 у 2021 р. загострило проблеми забезпечення економічної безпеки країн світу, і у першу чергу у таких аспектах як стійкість економіки, стабільність функціонування усіх її складових, надійність фінансування економічних процесів. Зазначені ризики реалізувались головним чином у діяльності секторів підприємництва національних економік. Тому для нівелювання негативного впливу на економіку країни ризиків припинення діяльності значної кількості малих і середніх підприємств (і, відповідно, для забезпечення необхідного рівня економічної безпеки країни), урядами були прийняті різноманітні програми підтримки підприємництва, головним чином програми фінансування та поворотній чи безповоротній основі.

За результатами опрацювання ряду державних програм фінансової підтримки бізнесу національного та регіонального рівнів у 2021 р., представлених на сайтах органів державної влади США, Великобританії, Канади встановлено, що основними їх напрямками були:

– надання позик або відшкодування відсотків за кредитами для покриття загальних економічних збитків, отриманих у

результаті надзвичайної ситуації COVID-19 (як для всіх видів діяльності, так і для тих, що найбільше постраждали від пандемії та карантинних обмежень);

- грантова підтримка відновлення ресторанного бізнесу, індустрії розваг (для компаній-операторів площадок проведення публічної заходів), туристичних компаній як категорій підприємницької діяльності, що найбільше постраждали від COVID-19;

- надання кредитів для виплати заробітної плати працівникам;

- полегшення боргового тягаря для вже існуючих позичальників зі сфери МСБ, чий бізнес постраждав від COVID-19, шляхом відстрочки платежів та перекредитування;

- надання грантів на підтримку цифрової адаптації МСБ для розвитку нових напрямів бізнесу на основі цифрових технологій і роботи в Інтернеті.

Адміністрацією малого бізнесу США було надано загалом майже 416,3 млрд. дол. США екстреної допомоги понад 6 мільйонам постраждалих малих підприємств, зокрема, через такі механізми: Програму захисту зарплати (280 млрд. дол.), Фонд відновлення ресторанів (28,6 млрд. дол.), Програму грантів для операторів закритих закладів (13,4 млрд. дол.), Програму кредитування економічних збитків від COVID (88 млрд. дол. США), цільові та додаткові програми (6,3 млрд. дол. разом). За допомогою основних програм кредитування Адміністрацією малого бізнесу США у 2021 фінансовому році малим підприємствам було надано фінансування у розмірі 44,8 млрд. дол. США на понад 61 тис. позик [1].

Значну підтримку малому бізнесу США має також забезпечити реалізація закону *про двопартійну інфраструктуру та закону «Побудуй краще»*, спрямованих на трансформацію економіки малого бізнесу. Закон про двопартійну інфраструктуру надасть американським підприємцям можливість

впроваджувати інновації, створювати добре оплачувані робочі місця та виробляти необхідні товари і послуги, враховуючи також необхідність боротьби зі зміною клімату, на основі:

– модернізації транспортної інфраструктури (пасажирських та вантажних залізниць, доріг, мостів, громадського транспорту, портів, аеропортів), що покращить здатність малих підприємств швидко доставляти товари клієнтам (обсяг інвестицій – 621 млрд. дол. США);

– надання універсального широкосмугового високошвидкісного доступу до мережі Інтернет, що допоможе малим підприємствам залучити нових клієнтів та співробітників і сприятиме розвитку більш надійної екосистеми мікробізнесу (обсяг інвестицій – 65 млрд. дол. США);

– надання доступу до контрактів федерального, державного та місцевого урядів через систему державних закупівель, спрямовану на подолання довготривалої нерівності в системі контрактів.

Регуляторними органами Великобританії у 2021 р. реалізовувались такі основні програми підтримки підприємців як Схеми «Позика на відновлення» та Програма «Грант додаткових обмежень» [2]. Метою Схеми «Позика на відновлення» є забезпечення доступу до позикових та інших видів коштів у перехідний період відновлення та розвитку після пандемії COVID-19 життєздатним підприємствам, які зазнали негативного впливу пандемії, але не перебувають у процесі визнання неплатоспроможними. На даний час дія Схеми продовжена до 30.06.2022 р., а з 1 січня нового року набувають чинності такі зміни: її учасниками можуть бути лише малі підприємства; максимальна сума фінансування – 2 млн фунтів стерлінгів на одне підприємство (у 2021 р. – 10 млн фунтів стерлінгів); гарантійне покриття, яке уряд надаватиме кредиторам, становитиме 70% (раніше – 80%), при цьому річна ефективна ставка відсотків, авансового внеску та інших комісій не може перевищувати 14,99%; максимальна тривалість

кредиту залежить від типу фінансування – до 3-х років для овердрафтів і фінансування за рахунками та до 6 років для термінових позик і фінансування активів.

Програма «Грант додаткових обмежень» спрямована на підтримку підприємств, не охоплених іншими фінансовими схемами або таких, що потребують додаткового фінансування, і реалізується через місцеві ради, які визначають критерії прийнятності для заявників на ці гранти та суму фінансування. У першу чергу ця підтримка надається секторам подорожей і туризму, весільної індустрії, нічним клубам, театрам, індустрії заходів розваг, подій та відпочинку, оптовим торговцям, школам англійської мови, пивоварням, кейтеринговим компаніям, перукарням і салонам краси тощо. Зазначена програма включає 3 види фінансування: невеликі суми до 335 тис. фунтів стерлінгів протягом будь-якого періоду у 3 роки; бізнес-грант до 1,6 млн. фунтів стерлінгів; додаткове фінансування до перших двох видів допомоги у розмірі до 9 млн. фунтів стерлінгів за виконання певних умов.

Урядом Канади розроблено кілька програм фінансової підтримки підприємств, що зазнали втрат внаслідок пандемії COVID-19, більшість з яких, однак, завершаться саме у 2021 р. і надалі будуть фінансуватися лише деякі [3]. Так, у 2021 р. підприємствам були доступні такі програми:

– *Програма доступності кредитів для сильно постраждалих секторів*, яка надавала підприємствам у секторах туризму, гостинності, ресторанного бізнесу і тих, що надають послуги особистого користування, гарантований доступ до позик з низькими відсотками на суму від 25 тис. до 1 млн. дол. для покриття оперативних потреб у грошових коштах;

– *Програма кредитних гарантій та Програма співкредитування для малих і середніх підприємств* – надання спільно з фінансовими установами термінових позик і гарантій по новим операційним кредитам малим і середнім підприємствам на суму до 6,25 млн. дол. США;

– Програми надання гарантій та фінансування середнім підприємствам – комерційні позики від 12,5 до 60 млн. дол. США середнім підприємствам з доходом від 50 до 300 млн. дол. для підтримання діяльності протягом цього невизначеного періоду. Розширені гарантії та позики за цією програмою були доступні експортерам, міжнародним інвесторам і підприємствам, які продають свою продукцію або послуги в Канаді, і становили від 16,75 до 80 млн. дол. США. Зазначена програма діяла у співробітництві з Програмою доступності бізнес-кредитів.

У 2022 р. продовжитися реалізація таких програм як:

– *Канадська надзвичайна орендна субсидія*, що надає субсидії на орендну плату та іпотеку орендарям і власникам нерухомості (підприємствам, благодійним та некомерційним організаціям), діяльність яких була суттєво обмежена через запровадження локдауну. У 2022 р. вона реалізуватиметься через Програму відновлення туризму та гостинності для готелів, туроператорів, туристичних агенцій, ресторанів, зі ставкою субсидій до 75% і Програму відновлення найбільш постраждалого бізнесу зі ставкою субсидій до 50%. З 13.03.2022 р. по 07.05.2022 р. розмір зазначених субсидій зменшиться вдвічі;

– *Механізм екстреного фінансування великих роботодавців* – через Канадську інвестиційну корпорацію розвитку надає проміжне фінансування найбільшим роботодавцям Канади.

Література:

1. The U.S. Small Business Administration is Delivering Support to America's Small Businesses, Helping Them Recover from the COVID-19 Pandemic : веб-сайт. URL: <https://www.sba.gov/article/2021/nov/24/fact-sheet-us-small-business-administration-delivering-support-americas-small-businesses-helping> (дата звернення: 23.12.2021).

2. Financial support for businesses during coronavirus (COVID-19) : веб-сайт. URL: <https://www.gov.uk/government/collections/financial-support-for-businesses-during-coronavirus-covid-19> (дата звернення: 23.12.2021).

3. Financial support, loans and access to credit : веб-сайт. URL: <https://www.canada.ca/en/department-finance/economic-response-plan.html#businesses> (дата звернення: 24.12.2021).